

A hét verse - Baka István: Halottak napja

Kései versei hol Széchenyi, hol Ady, Zrínyi vagy Liszt Ferenc maszkjában írják le egy erejét, tartását és méltóságát vesztett, a pangásban szétrohadó, hagymázos álmokba merülő ország mocsárszagát. - A hét versét Keresztury Tibor választotta.

Páncélozott ég alatt

Attól még, hogy nem tud róla senki, a korszak egyik legnagyobb költője volt. Néhányan repetitív módon hajtogatták, páran le is írták még életében ezt, ám az életmű – megannyi társához hasonlóan – épp most süllyed el menthetetlenül. Egyetemen nem tanítják, nem kutatják, utóélete nincs, monográfia nem születik róla, nem olvassa senki: költészete mindebből adódóan szépen lassan a feledés homályába vész. Pedig amit a *Döblinggel* (1985) kezdődő, s a halálával záruló (1995) tíz évben Baka István megcsinál, annak normális körülmények között önálló fejezetnek kéne az újabb magyar líra történetében lennie.

A körülmények azonban a legnagyobb jóindulattal sem mondhatók normálisnak, mint ahogy nem voltak azok Baka életében sem. Kései versei hol Széchenyi, hol Ady, Zrínyi vagy Liszt Ferenc maszkjában írják le egy erejét, tartását és méltóságát vesztett, a pangásban szétrohadó, hagymázos álmokba merülő ország mocsárszagát. A megfakult aransújtású, molyette díszmagyarban hóbörgő Magyarországot, amit úgy muzsikált be Liszt az Európa Grand Hotelbe, hogy nem vette észre, a konyhában terítettek neki (*Liszt Ferenc éjszakája a Hal téri házban*). A nagybeteg költő fogyatkozó erejét azonban mindinkább a halálfélelemmel viaskodó primér egzisztenciális kérdések kötik le, súlyosan komor háttér előtt látva és láttatva önmagát.

Az 1982-ben született Halottak napja még nem a közelgő elmúlás végső bizonyosságára letisztuló költői periódus terméke, hanem azon költemények kiemelkedő, komor ragyogású darabja, melyekben Baka már a nyolcvanas évek elejével kezdődően a szorongás, a depresszív sorsértelmezés, a lét reménytelen mivoltának egyik legnagyobb erejű krónikása lett. A (halál)félelem lírai ábrázolásának klasszikus mestere, aki akár pusztán az igék (vacog, zörög, inog, remegnek), vagy éppen a jelzők (megfakult, páncélozott, lehorgadó, nyirkos, csirizszagú) megválasztásával képes behúzni az olvasót a versbe, hogy a roppant feszes forma, a sűrű szövésű képstruktúra megteremtse azt a jellegzetes atmoszférát, mely a Baka-líra egyik legfőbb, azonnal felismerhető karakterjegye.

Átmegy a parkon egy kisgyerek. Ennyi a vers. Tizenkét sornyi megtestesült, tömény félelem.

Nem jó ebben a költészetben elmerülni. Nem kellemes. De érdemes.

Keresztury Tibor

Baka István: Halottak napja

Egy kisfiú siet a parkon át,
az esti szélben hintalánc vacog,
zörög a megfakult viharkabát,
az égen borbélytányér-hold inog.

Az emlékmű talapzatán, akár
angyalszárnyakból hullatott pihék,
mécsek remegnek, szürke és sivár
a kő, a part, s páncélozott az ég.

Mint oszlopról lehorgadó plakát,
nyirkos csirizszagú a félelem,
s megyek, megyek az őszi parkon át,
zsebemben gesztenyék, nyolcévesen.